

KRONIKA WYDZIAŁU TEOLOGICZNEGO (II semest 1979/80 r.)

I. TYTUŁY, NOMINACJE I STOPNIE NAUKOWE

1. Nominacje profesorskie

Dekretem Rady Państwa z dnia 1 lutego 1980 r. tytuł profesora zwyczajnego teologii otrzymał ks. prof. dr hab. St. Grzybek.

Dekretem Rady Państwa z dnia 21 maja 1980 r. tytuł profesora nadzwyczajnego teologii otrzymali: ks. doc. dr hab. T. Gogolewski i ks. doc. dr hab. J. Łach.

2. Nowy prodziekan na Wydziale

W dniu 1 maja 1980 r. ks. dr hab. L. Balter otrzymał etat docenta i został mianowany prodziekanem Wydziału Teologicznego.

3. Habilitacje

Dnia 26 maja 1980 r. Rada Wydziału nadała stopień doktora habilitowanego ks. dr Bogusławowi Nadolskiemu na podstawie dotychczasowego dorobku naukowego oraz rozprawy pt. *Urzeczywistnianie się Kościoła w liturgii w świetle dokumentów Vaticanum II*, Warszawa 1980, ss. 428. Recenzentami byli: bp doc. dr hab. E. Ozorowski, ks. prof. dr hab. Cz. Bałtnik i ks. prof. dr hab. T. Gogolewski.

Rozprawa podejmuje problem urzeczywistniania się Kościoła w liturgii i poprzez liturgię; prowadzi ku chrześcijańskiemu egzystencjalizmowi. Urzeczywistnienie się Kościoła w liturgii przedstawione zostało w świetle dokumentów Vaticanum II, oznacza to i przedmiot formalny i określony dobór źródeł. Pierwszy problem to próba niemal utożsamienia struktur Kościoła i liturgii. Liturgia ukazywana jest tu w trzech podstawowych wymiarach: dziejów zbawienia, Mistycznego Ciała Chrystusa i Ludu Bożego. Druga część pracy ukazuje liturgię jako szczególne miejsce i sposób uobecniania dziejów zbawienia stwarzając tym samym podstawowe związki pomiędzy zbawieniem a hi-

storią świata. W trzeciej części autor ukazał liturgię jako zasadę transferu idei i wartości chrześcijaństwa na czyn. Praca jest próbą stworzenia eklezjologii liturgicznej niemal jako nowej dyscypliny teologii.

4. Doktoraty

Piotr Nitecki, *Miejsce i rola ks. Eugeniusza Dąbrowskiego w dziele odnowy biblijnej Kościoła w Polsce*, Warszawa 1978, ss. 278 + XXX. Promotor: ks. prof. dr hab. J. Stępień. Recenzenci: ks. prof. dr hab. St. Grzybek, ks. prof. dr hab. J. Kudasiwicz. Obrona: dnia 25. II. 1980 r.

Przedmiotem rozprawy jest działalność ks. prof. Eugeniusza Dąbrowskiego (1901—1970) jako propagatora wiedzy o Piśmie świętym w życiu Kościoła katolickiego w Polsce. Praca jest pierwszą próbą całościowego ujęcia dzieła tego biblisty, stanowiąc jednocześnie kolejny przyczynek do pełnego poznania najnowszych dziejów biblistyki polskiej. Działalność omawianej postaci ukazana została na tle ogólnej sytuacji w biblistyce współczesnej, ze szczególnym uwzględnieniem biblistyki polskiej. Kolejne części pracy omawiają trzy równoległe nurty działalności ks. E. Dąbrowskiego: popularyzację Nowego Testamentu we własnym przekładzie, dostarczanie duchowieństwu i świeckiej inteligencji katolickiej naukowych pomocy biblijnych oraz zainteresowanie szerokich kręgów społecznych Pismem świętym za pośrednictwem literatury pięknej i publicystyki. W podsumowaniu stwierdzono, iż wysiłek i twórcza praca tego uczonego pozostawiły w życiu Kościoła katolickiego w Polsce trwałe i owocne ślady. Ks. E. Dąbrowski był bowiem nie tylko entuzjastą ruchu biblijnego i jego cennym współpracownikiem, ale był jego właściwym promotorem organizując go na skalę, jakiej wcześniej w Polsce nie było.

Ks. Tadeusz Rogalewski, *Koncepcja życia chrześcijańskiego w pismach O. St. Papczyńskiego*, Warszawa 1980, ss. 190 + XII. Promotor: ks. doc. dr hab. J. Pryszyński. Recenzenci: ks. doc. dr hab. H. Juras, ks. doc. dr hab. S. Rosik (KUL). Obrona: dnia 17.III.1980 r.

Autor podjął próbę systematycznego opracowania poglądów założyciela Zgromadzenia Księży Marianów na temat formacji moralnej chrześcijanina. Naukę ks. St. Papczyńskiego na ten temat przedstawia zaczynając w rozdziale I od podstawowych założeń (obraz Boga, świątynia Boża, skierowane ku eschatą). Rozdział II jest poświęcony zasadom życia chrześcijańskiego (miłość ku Bogu, naśladowanie Chrystusa, naśladowanie Maryi). Rozdział III omawia proces życia chrześcijanina (zerwanie z grzechem, oczyszczenie Bożego obrazu, przyzdobienie mistycznej świątyni). Rozdział IV omawia środki realizacji ży-

cia chrześcijańskiego (asceza, modlitwa, sakramenty i inne praktyki). W V rozdziale jest próba oceny poglądów ks. St. Papczyńskiego.

Struktura i treść pracy daje możliwość zapoznania się z głównymi liniami nauki jednego z najwybitniejszych ludzi Kościoła w Polsce w XVII w.

Ks. Marian Włosiński, *Człowiek w odwiecznych planach Bożych w ujęciu Syr 17, 1—14*, Warszawa 1980, ss. 100. Promotor: ks. prof. dr hab. St. Grzybek. Recenzenci: ks. doc. dr hab. J. Homerski (KUL), ks. prof. dr hab. W. Rosłon.

Obrona: 21.IV.1980.

Rozprawa ma III rozdziały. Rozdział pierwszy zawiera badania nad rozwojem literackim i krytykę historyczną perykopy. W drugim rozdziale podjęto próbę odczytania obrazu człowieka w odwiecznych planach Bożych w tekście Syr 17, 1—14 i w kontekście całej Księgi Syrachy oraz Syr 17, 1—14 w świetle innych ksiąg Pisma św. Porównanie tej perykopy z innymi analogicznymi wykazuje pod względem treści dojrzałość Syrachy w ocenianiu problematyki człowieka głównie od strony religijnej. Perykopa zawiera résumé tego wszystkiego co starożytna myśl hebrajska miała do wyrażenia i do przekazania dla potomności na temat pochodzenia, roli i przeznaczenia człowieka. W trzecim rozdziale podkreślono stosunek człowieka do Boga, w którego odwiecznych planach człowiek ma swoje wyjątkowe miejsce. Syrach jest syntetykiem ukazującym poetyckie streszczenie nauki o Bogu stwórcy człowieka i o Bogu Przymierza.

S. Eleonora Henschkę, *Twórczość i działalność pedagogiczna sióstr Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego w Polsce w latach 1918—1939*, Warszawa 1980, ss. 575. Promotor: ks. prof. dr hab. J. Charytański. Recenzenci: ks. doc. dr hab. M. Majewski (KUL), ks. doc. dr hab. M. Banaśzak.

Obrona: 19.V.1980.

Praca omawia spuściznę pedagogiczną Sióstr Zmartwychwstanków w Polsce w dwudziestoleciu międzywojennym. Rozdział pierwszy przedstawia rozmaite formy dzieł dydaktyczno-wychowawczych sióstr w kontekście potrzeb odradzającego się po długim okresie niewoli społeczeństwa polskiego. W drugim i trzecim rozdziale autorka ukazuje ideologię wychowawczą Sióstr Zmartwychwstanków w konfrontacji ze współczesnymi tendencjami w pedagogice. Rozdział czwarty porusza metody i formy organizowania procesu dydaktyczno-wychowawczego w zakładach zgromadzenia w konfrontacji z obowiązującymi w szkolnictwie polskimi normami, przypisanymi oraz przyjętym w nim zwyczajami.

Ks. Bolesław Kawczyński, *Teoria i praktyka kaznodziejska bp Wł. Krynickiego. Studium homiletyczno-historyczne*, Warszawa 1980,

ss. 324. Promotor: ks. prof. dr hab. A. Zuberbier. Recenzenci: ks. prof. dr hab. J. Kudasiwicz (KUL), ks. prof. dr hab. St. Łach. Obrona: 26.V.1980.

Autor ujął pracę w trzech rozdziałach. W rozdziale pierwszym przedstawił dorobek homiletyczno-kaznodziejski bpa Wł. Krynickiego w powiązaniu z jego osobowością i działalnością i w kontekście epoki, w której żył i pracował. Rozdział drugi to teoria kaznodziejska bpa Krynickiego na tle ówczesnej myśli homiletycznej polskiej i niemieckiej, pod której wpływem pozostawał. W trzecim rozdziale jest analiza badań od strony idei przewodnich i tworzywa. W zakończeniu autor ukazał recepcję twórczości Krynickiego jak również dał próbę oceny jego dorobku w zakresie posługi słowa i aktualnych wartości.

Ks. Tadeusz Loska, *Odnowa egzegetyczno-hermeneutyczna katolickiej katechezy biblijnej w RFN w latach 1963—1970*. Studium krytyczne. Warszawa 1980, t. I ss. 298, t. II ss. 121. Promotor: ks. prof. dr hab. St. Grzybek. Recenzenci: ks. prof. dr hab. J. Kudasiwicz (KUL), ks. prof. dr hab. St. Łach.

Obrona: 26.V.1980 r.

Treścią rozprawy jest egzegetyczno-hermeneutyczna katecheza biblijna w RFN w latach 1963—1970. Po przeprowadzeniu analizy przyczyn, dzięki którym znalazła się ona w bezpośrednim polu oddziaływania nauk biblijnych, omówione zostały zagadnienia związane z jej egzegetyczno-hermeneutycznym przełomem. Dotychczasowe typy katechezy biblijnej podważone zostały przez egzegezę historyczno-krytyczną. Na ich miejsce wprowadzono typ egzegetyczno-hermeneutyczny. Odnowa hermeneutyczna stała pod wpływem hermeneutyki protestanckiej.

Autor rozprawy wykazuje, że w hermeneutyce katolickiej są analogiczne zasady i podaje ich całokształt jako podstawę stałej i właściwej odnowy katolickiej katechezy biblijnej.

S. Helena Janina Szmigielska, *Próba określenia istoty życia zakonnego w piśmiennictwie teologicznym lat 1964—1974*, Warszawa 1980, ss 181 + XXIII. Promotor: ks. prof. dr hab. A. Zuberbier. Recenzenci: ks. prof. dr hab. A. Skowronek, ks. doc. dr hab. St. Nagy (KUL).

Obrona: 19.VI.1980 r.

W rozprawie rozpatrzono wyniki prób określenia istoty życia zakonnego zawarte w pismach głównie siedmiu współczesnych teologów: Y. Congara, G. Huyghe, K. Rahnera, P. R. Regameya, E. Schillebeeckxa, J. M. Tillarda i H. Urs von Balthasara. Poszukiwano łącznej odpowiedzi na dwa pytania: „Czym jest życie zakonne?” oraz „Jak łączy się prawda o powszechnym wezwaniu do miłości doskonałej z prawdą o szczególnym powołaniu do życia zakonnego?”. W dwóch

pierwszych rozdziałach przedstawiono poglądy wymienionych autorów na istotę życia zakonnego, poddając je równocześnie analizie krytyczno-porównawczej. W rozdziale trzecim ustosunkowano się do przedstawionych propozycji oraz ukazano możliwości określenia istoty życia zakonnego będącego wynikiem przeprowadzonych analiz. Ujmując egzystencję chrześcijańską kolejno w aspekcie struktury i w aspekcie znaku, ukazano życie zakonne jako jedną z komplementarnych form tej egzystencji, pełniącą funkcję swoistego znaku. Nieliczne, lecz ważne stwierdzenia dotyczą również zagadnienia kryzysu życia zakonnego oraz perspektyw odnowy.

Ks. Adam Tokarz, *Nauka Soboru Watykańskiego II o episkopacie w świetle przedsoborowej myśli teologicznej*. Warszawa 1980. Promotor: ks. prof. dr hab. T. Gogolewski. Recenzenci: ks. prof. dr hab. St. Łach, ks. doc. dr hab. St. Nagy (KUL).

Obrona: 19.VI.1980 r.

Przedmiotem pracy jest stosunek magisterium do teologii, zbadany na przykładzie formowania się nauki Soboru Watykańskiego II o episkopacie (wstęp). Naukę tę przygotowali awangardowi teologowie przedsoborowi (rozd. I). Analiza soborowej dyskusji pozwoliła autorowi wykazać wpływ tych poglądów na formowanie się opinii ojców na wspomniany temat (rozd. II). Dokumenty soborowe świadczą, że sobór nie we wszystkim wykorzystał sugestie teologii przedsoborowej (rozd. III). Samo magisterium pogłębiło ten problem już bez udziału teologów na Nadzwyczajnym Synodzie Biskupów (rozd. IV).

Z całości przebadanego materiału wynikają następujące wnioski: 1° magisterium nie działa bez teologii; 2° korzysta, ale nie musi korzystać z badań teologicznych; 3° chociażby teologowie głosili swoje najnowsze poglądy jako obowiązujące na obecnym etapie nauki kościelnej, magisterium samo decyduje o ich katolicyści.

Ks. Stanisław Stefanek, *Wyrocznie Balaama (Lb 22—24) i ich relektura w tradycjach prorockich*. Warszawa 1980, ss. 181. Promotor: ks. doc. dr hab. J. Łach. Recenzenci: ks. prof. dr hab. St. Grzybek, ks. doc. dr hab. M. Filipiak (KUL).

Obrona: 19.VI.1980 r.

Przedmiotem badań zawartych w rozprawie były cztery poematy-wyrocznie wchodzące w skład opowiadania o Balaamie (Lb 22—24). Zapoznanie się z tekstem w jego najstarszych fragmentach potwierdziło tezę, że zawiera on tradycję sięgającą czasów pustynnych.

Powtarzane przez następne pokolenia teksty rozwijały się, rozbudowując formę literacką i objaśniając od nowa prawdy zbawcze.

Złożone z wielu figur stylistycznych wyrocznie, zostały w końcu ujęte w podobne od siebie ramy i nazwane terminem masal. Weszły przez to nie tylko w powiązanie z tradycjami prorockimi, ale prze-

jęły na siebie także rolę „pouczeń” typowych dla nurtu mądrościowego.

Pouczenia te przekazały obraz Boga, który jest dawcą żyznej ziemi i siłą rozrostu pokoleń, który chroni od nieprzyjaciół i rozciąga pieczę nad narodem w sytuacji zagrożenia.

Ks. Stanisław Czyż, *Interpretacyjny i wzorowy charakter antytez (Mt 5, 21—48) w relacji do postulatów wypełnienia Prawa (Mt 5, 17—20)*, Warszawa 1980, ss. 209 + XVIII. Promotor: ks. doc. dr hab. J. Łach. Recenzenci: ks. prof. dr hab. W. J. Rosłon, ks. doc. dr hab. J. Homerski (KUL).

Obrona: 19.VI.1980 r.

Przedmiotem materialnym rozprawy jest tekst Mt 5, 17—48, formalnym — relacja antytez Mr 5, 21—48 do perykopy Mt 5, 17—20.

Praca składa się z trzech rozdziałów. Rozdział pierwszy został poświęcony egzegezie antytez i nosi tytuł: Udoskonalenie Prawa starotestamentalnego. W rozdziale drugim została przeprowadzona egzegeza perykopy Mt 5, 17—20. Analiza tekstu wykazała położenie akcentu na ważności Prawa. Trzeci rozdział jest próbą odpowiedzi na postawiony problem. Rozpatrzono w nim interpretacyjne i wzorcowe aspekty antytez.

Chrystus w antytezach nie miał zamiaru znosić Prawa jako takiego, ale udoskonalił je przez to, że Prawo uwolnił od naleciałości ludzkich (Mt 5, 31—32; 38, 42; 15, 1—20), zinterpretował na wyższej płaszczyźnie dowartościowując wewnętrzną sferę człowieka i łącząc ściśle przykazanie miłości z postulatami wypełnienia Prawa. W ten sposób Prawo starotestamentalne, które stanowi fundamentalny porządek życia moralnego zostało zaktualizowane i w pełni udoskonalone w NT.

Ks. Eugeniusz Marciniak, *Markowy obraz Jezusa w świetle tekstów demonologicznych*, Warszawa 1980, ss. 400 + XXV. Promotor: ks. prof. dr hab. J. Łach. Recenzenci: ks. prof. dr hab. W. Rosłon, ks. prof. dr hab. J. Homerski (KUL).

Obrona: 19.VI.1980 r.

W rozprawie podjęto się przedstawić obraz Jezusa widziany przez pryzmat tekstów demonologicznych drugiej Ewangelii. Za takie przyjęto uważać wszystkie teksty, w których jest mowa o uwolnieniu z mocy złego ducha, o kuszeniu, o szatanie. Ponieważ autor Ewangelii przy redagowaniu dzieła korzystał z określonych źródeł, chcąc przedstawić Markowy obraz Jezusa należało ustalić wśród wymienionych tekstów: 1, 13—14; 1, 21—28; 1, 32—34; 1, 35—39; 3, 7—12; 3, 13—19; 3, 20—30; 4, 15; 5, 1—20; 6, 6b—13; 7, 24—30; 8, 31—33; 9, 14—29; 9, 38—41; 16, 19—20 fragmenty przejęte przez niego i fragmenty jego autorstwa. W tym celu teksty te poddano analizie treściowo-filologicznej, a następnie egzegezie, która pozwoliła poznać ukryte w tekstach prawdy.

W pracy wykazano, że postać Jezusa, Syna Bożego, Pogromcy demonów, Cudotwórcy, to postać przedstawiona przez teksty pochodzenia przedmankowego. Marek przez swoje redaktorskie uzupełnienia przedstawia ponadto Jezusa jako szeroko pojętego Nauczyciela i Zbawiciela pogan.

Ks. Roman Karwacki, *Duch Święty w teologii Jana Adama Möhlera*, Warszawa 1980, ss. 158. Promotor: ks. prof. dr hab. A. Zuberbier. Recenzenci: ks. bp doc. dr hab. E. Ozorowski, ks. doc. dr hab. S. Napiórkowski (KUL).

Obrona: 19.VI.1980 r.

Przedmiotem rozprawy jest problematyka pneumatologiczna w teologii J. A. Möhlera. Posługując się metodą analityczno-syntetyczną autor podjął próbę zbadania tej problematyki. Ta problematyka związana z teologiczną i filozoficzną myślą niemiecką pierwszej poł. XIX w., skupia się wokół dwóch kwestii eklezjologicznych ściśle związanych ze sobą: 1. Duch Święty we wspólnocie Kościoła i 2. Duch Święty jako Nauczyciel Kościoła. Obecność i działanie Ducha Świętego we wspólnocie Kościoła przejawia się w formowaniu tej wspólnoty, a rola nauczycielska — w Tradycji, Piśmie św. i nauce chrześcijańskiej. Podkreślenie przez Möhlera obecności Ducha Świętego we wspólnocie wierzących oraz ukazanie Tradycji jako „jednego źródła” Objawienia Bożego, zawierającej w sobie Pismo św. i naukę chrześcijańską ma wartość nie tylko dla pneumatologii, lecz także dla szerszej teologicznej problematyki.

II. GOŚCIE WYDZIAŁU TEOLOGICZNEGO NA ATK

W dniu 18.III.1980 r. w rektoracie Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie odbyło się spotkanie władz uczelni z przebywającymi w Polsce profesorami Uniwersytetu Jana Gutenberga w Moguncji: dr. Martinem Rockiem — specjalistą w zakresie etyki społecznej i dr. Hansjakobem Beckerem, specjalistą w zakresie liturgii.

Ze strony ATK w spotkaniu wzięli udział: ks. prof. dr Helmut Juros, dziekan Wydziału Teologicznego, ks. doc. dr Jan Pryszyński, kierownik katedry teologii moralnej ogólnej oraz ks. dr Jerzy Stefański.

Goście z Moguncji zapoznani zostali ze strukturą organizacyjną i działalnością naukowo-dydaktyczną oraz wydawniczą ATK.

Po tym spotkaniu wygłosili wykłady otwarte: prof. dr M. Rock — *O sensie i etosie pracy ludzkiej; Perspektywy katolickiej etyki społecznej*. Prof. dr H. Becker w swym wykładzie rozwinął temat misterium paschalnego.

W kwietniu i maju 1980 r. przebywali z wizytami: ks. prof. dr Stefan van Calster, rektor seminarium duchownego Lovanium, specjalista z zakresu homiletyki; prof. dr Gerhard Sauter, dyrektor Instytutu Teologii Ekumenicznej Wydziału Teologii Ewangelickiej Uniwersytetu w Bonn.

Ks. S. van Calster wygłosił wykład otwarty na temat: *Biblia w przepowiadaniu słowa Bożego*. Odbyło się również seminarium naukowe, podczas którego ks. S. van Calster mówił o metodzie pracy ze studentami nad przygotowaniem homilii niedzielnej.

Prof. dr G. Sauter, który przebywał w Polsce na zaproszenie Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej, wygłosił wykład na temat: *Tendencje we współczesnej teologii ekumenicznej*.

III. SYMPOZJA, SESJE I SPOTKANIA NAUKOWE

1. Sympozjum katechetów

W dniach 13 i 14 lutego odbyło się doroczne spotkanie wykładowców katechetyki i pedagogiki w zakładach teologicznych w Polsce. Sympozjum to poświęcone było głównie metodom kształcenia katechetów. Zorganizowane zostało z inicjatywy konsulty, której przewodniczył abp J. Stroba, wiceprzewodniczącym jest ks. ks. prof. dr J. Charytański.

Sympozjum otworzył ks. prorektor prof. dr R. Sobański a w tematykę wprowadził ks. prof. dr J. Charytański.

Podczas spotkania wygłoszono referaty i dyskutowano na posiedzeniach i w grupach tematycznych.

Referaty wygłosili: doc. dr Władysław Zaczyński — *Dydaktyka szkoły wyższej*; dr Gabriela Miller — *Metody kształcenia katechetów a współczesne kierunki katechetyczne*; ks. prof. dr Mieczysław Majewski TS — *Najnowsza bibliografia katechetyczna w Polsce*; ks. prof. dr J. Charytański — *Aktywizacja studentów w ramach godzin wykładowych*; ks. dr Władysław Kubik TJ — *Problem hospitacji w kształceniu katechetów*.

Obrady podsumowali: abp Jerzy Stroba i ks. Jan Charytański.

2. Rocznicą śmierci ks. prof. W. Kwiatkowskiego

Z inicjatywy katedry apologetyki Wydziału Teologicznego ATK odprawiona została dnia 22 lutego 1980 r. w kaplicy konwiktu msza św. koncelebrzana za duszę śp. ks. prof. dr. Wincentego Kwiatkowskiego, b. rektora ATK i wybitnego apologetyka, zmarłego 20.II.1972 r. W koncelebrze, której przewodniczył ks. prof. dr J. Stępień, rek-

tor Uczelni, uczestniczyło 10 księży, m. in. ks. prorektor prof. dr R. Sobański, ks. prof. dr J. Myśków, ks. prof. dr hab. T. Gogolewski i ks. dr hab. W. Hładowski. Obecni byli: ks. prof. dr T. Ślipko, dziekan Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej, ks. doc. dr hab. F. Pasternak, prodziekan Wydziału Prawa Kanonicznego, oraz grupa studentów teologii.

W swej homilii ks. rektor J. Stępień przypomniał, że celem tych spotkań rocznicowych, które stały się już tradycją, jest nie tylko modlitwa za duszę Zmarłego, lecz także wspólne rozważanie cech jego bogatej osobowości, godnych naśladowania w środowisku naukowym. Dziękując własnymi wspomnieniami o śp. ks. W. Kwiatkowskiemu, którego był uczniem, a potem kolegą i przyjacielem, ks. rektor wskazał szczególnie na dwie takie cechy: kulturę współzycia z gronem profesorskim i studentami oraz poczucie odpowiedzialności za wszelkie mówione i pisane słowo.

Po mszy św. odbyło się seminarium apologetyczne pod przewodnictwem ks. T. Gogolewskiego, kierownika katedry, z udziałem zaproszonych pracowników naukowych katedry: ks. J. Myśkova i ks. W. Hładowskiego. Poświęcone było analizie poglądów ks. prof. H. Künga w związku z pozbawieniem go przez Kongregację ds. wiary kwalifikacji „teologa katolickiego”. Z punktu widzenia apologetyki, rozumianej jako krytyczne badanie wiarygodności chrześcijańskiej, nasuwają się pod adresem jego eklezjologii następujące zastrzeżenia: brak miejsca dla magisterium Kościoła, niedostateczne odróżnianie doktrynalnej nieomyślności Kościoła od władzy sprawowanej przez papieża, przeciwstawienie „katolickości” Kościoła jego „rzymskości” itp. Wbrew twierdzeniom Künga nie wydaje się, aby tego rodzaju jednostronna wizja Kościoła czyniła go bardziej wiarygodnym w oczach współczesnego człowieka.

3. Sympozjum pedagogiczne

W ramach tzw. pedagogizacji czyli przygotowania księży studiujących do ewentualnego pełnienia funkcji dydaktyczno-wychowawczych, zaleconej przez Komisję Episkopatu d/s seminariów duchownych, odbyło się dnia 5 marca 1980 r. sympozjum w gmachu ATK, na które przybyli prawie wszyscy miejscowi księża-studenci oraz zaproszeni goście. Sympozjum otworzył ks. prof. dr Remigiusz Sobański, prorektor ATK i zlecił przewodnictwo ks. dr. hab. Januszowi Tarnowskiemu.

Pierwszym punktem programu była prelekcja ks. prof. dr. Ralphi Sautera (Osnabrück-Vechta, RFN) pt. *Tajemnica Boga w problematyce pedagogiki religijnej*.

W prelekcji można było wyróżnić trzy części: teologiczną, psychologiczną i pedagogiczną. W części teologicznej referent określił warunki odpowiedzialnego mówienia o Bogu. Tak więc niedopuszczalne jest umieszczanie Go w jakiejś przestrzeni ponad światem lub ukazywanie Najwyższej Istoty jako absolutnego władcy, zagrażającego ludzkiej wolności. Unikając fałszywych wyobrażeń o Bogu, musimy jednak być świadomi nieadekwatności naszej możliwości poznania. Zdolamy bowiem uchwycić zaledwo „kraj Bożej szaty”. Głębokie modlitewne milczenie w przyjmowaniu Boga objawionego przez Jezusa Chrystusa, to konieczny warunek odpowiedzialnego mówienia o tej najgłębszej tajemnicy.

Część psychologiczna zawierała zreferowanie wyników badań tzw. szkoły belgijskiej (A. Godin i A. Vergote) dotyczących zależności idei Boga u dziecka od jego stosunku do rodziców. Okazało się, że najbardziej cenny jest obraz tzw. ojca macierzyńskiego (czyli wyposażonego również w cechy właściwe matce np. cierpliwość, dobroć) dla ukształtowania w sposób właściwy wyobrażenia Boga przez dzieci.

W części pedagogicznej prof. Sauter podał praktyczne rady, jak mówić z dziećmi o Bogu. A zatem nie wolno podawać najmłodszym takich treści, które należałoby później odwoływać. Dziecinne ujęcia, zbyt obrazowe i antropomorficzne, muszą być w miarę rozwoju dziecka stale korygowane. Podstawą do rozmów o Bogu powinny stawać się elementarne doświadczenia: radość, ból, zaufanie, strach, przebaczenie. Dziecko w ten sposób zdobywa przeświadczenie, że Bóg obecny jest w życiu oraz że można Go spotkać w codziennych wydarzeniach. Rozmowa z dzieckiem o Bogu powinna przechodzić w dialog z Bogiem czyli wspólną modlitwę dorosłych i dzieci.

Drugim punktem programu sympozjum było konwersatorium na temat: *Spotkanie kapłana z Chrystusem*. Wprowadzenia dokonał ks. mgr Tadeusz Fedorowicz. Zwrócił on uwagę na grożące człowiekowi dzisiejszemu niebezpieczeństwo, które dotyczy również kapłanów. Polega ono na usuwaniu na dalszy plan osobistej więzi z Bogiem żywym, wskutek stawiania na pierwszym miejscu teoretycznej, „książkowej” wiedzy o Nim. Następuje wtedy zanik modlitwy, „wysuszenie” duchowe. Wielu zebranych księży-profesorów oraz księży-studentów dzieliło się swoimi spostrzeżeniami oraz doświadczeniem, wskazując również na przejawianie się potrzeby modlitwy u ludzi młodych, co wyraża się tworzeniem małych grup modlitewnych. Stwierdzono konieczność uwzględniania tego rodzaju potrzeb w życiu ATK.

Spotkanie zakończyło się modlitwą spontaniczną zebranych kapłanów.

4. Wizerunek religijny w chrześcijańskim domu

Katedra Historii Sztuki Kościelnej przy Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie oraz Zespół „Veritas” zorganizowały wspólne sympozjum: *Wizerunek religijny w chrześcijańskim domu*, które odbyło się 3.III.1980 r.

Otwarcia obrad dokonał ks. prof. dr Remigiusz Sobański, prorektor uczelni. Tytułowy referat wygłosił ks. prof. dr Janusz Stanisław Pasierb, kierownik Katedry Historii Sztuki Kościelnej na ATK. Omówił on w aspekcie historycznym najbardziej typowe znaki kultowe chrześcijaństwa, poświęcając zwłaszcza wiele miejsca analizie funkcji, jakie spełniał wizerunek religijny w domu chrześcijańskim na przestrzeni wieków.

O. dr Tadeusz Dionizy Łukaszyk ZP w referacie: *Teologia świętego obrazu i ikony*, ujętym w aspekcie ekumenicznym, przedstawił różnice i podobieństwa istniejące pomiędzy wschodnią a zachodnią koncepcją teologiczną dzieła sztuki religijnej.

Ks. mgr Ludwik Mayerholz MIC omówił zagadnienie wizerunku religijnego w życiu dziecka, podkreślając głównie rolę pamiątki pierwszej Komunii św., w procesie dydaktyczno-wychowawczym dziecka.

W referacie *Sztuka religijna — zagadnienie podaży i popytu*, dyrektor „Veritasu” Jerzy Gruca, wysunął szereg projektów mających na celu zdynamizowanie sakralnej twórczości artystycznej. Omawiając rolę „Veritasu” w zaspokajaniu potrzeb ludzi wierzących zwrócił również uwagę na trudności, jakie przedsiębiorstwo spotyka w swojej działalności.

Red. Romuald Szpor mówiąc o funkcji wizerunku religijnego wśród świeckich, wskazał, m in. na niedostatki intelektualne występujące w polskiej twórczości w zakresie sztuki religijnej.

W dyskusji, którą prowadził prof. dr J. Pasierb, głos zabierali m. in.: dr Zbigniew Strzałkowski, ks. Bolesław Trafalski, dr inż. Ryszard Brykowski, ks. Bohdan Lisek, ks. Tadeusz Furdyna i Kazimierz Koziół.

5. Sympozjum historyczne

W tym roku przypada 500 rocznica śmierci Jana Długosza, wielkiego dziejopisarza i wychowawcy narodu, kapłana i humanisty, obrońcy praw Polski do Pomorza.

Jubileusz ten uczciła Akademia Teologii Katolickiej w Warszawie organizując z inicjatywy Sekcji Historii Kościoła sympozjum naukowe poświęcone Janowi Długoszowi. Uczestniczyli w nim pracownicy naukowi i studenci ATK oraz liczni zaproszeni goście.

Symposium otworzył ks. prof. dr Remigiusz Sobański, prorektor ATK, podkreślając rolę Długosza w naszej historii. W tematykę symposium wprowadził ks. prof. dr Eugeniusz Wyczawski, kierownik Sekcji Historii Kościoła na Wydziale Teologicznym ATK.

Wykłady wygłosili: ks. dr Jan Wysocki — *Dziejowe znaczenie Jana Długosza*; ks. prof. dr Eugeniusz Wyczawski — *Opinie Jana Długosza o papieżach*; ks. doc. dr hab. Marian Banaszak — *Organizacja metropolii i diecezji u Jana Długosza*.

6. Doroczne spotkanie homiletów polskich

Dnia 10—11.IV.1980 r. rozpoczęło się dwudniowe doroczne spotkanie wykładowców homiletyki diecezjalnych i zakonnych w seminariach duchownych oraz na ATK i KUL-u.

Spotkanie, którego tematykę wyznaczyło hasło: *W poszukiwaniu nowych sposobów przepowiadania*, zainaugurowała Msza św. koncelebrowana. Przewodniczył jej ks. dr Henryk Pagiewski, redemptorysta stojący na czele Sekcji homiletów polskich istniejącej przy Komisji Episkopatu d/s Nauki. Homilię wygłosił ks. Michał Kamiński.

W słowie otwierającym spotkanie ks. prof. Jan Stępień, rektor ATK podkreślił, że głoszenie Ewangelii było, jest i pozostanie najistotniejszą funkcją apostołatu hierarchicznego, naistotniejszą funkcją kapłaństwa. Przepowiadanie to, według św. Pawła, aktualizuje w konkretnych warunkach historycznych zbawcze dzieło Boga.

Program symposium obejmował następujące wykłady: ks. dr Marian Gosek — *Potrzeba nowych form głoszenia słowa Bożego*; ks. doc. dr Janusz Tarnowski — *Dialog homiletyczny?*; Jan Turnau — *Metoda kaznodziejska papieża Jana Pawła II*; ks. dr Henryk Pagiewski — *Srodki audiowizualne w przepowiadaniu*; ks. prof. dr Klemens Jockwig (RFN) — *Słowo Boże w radio i telewizji*.

7. Symposium dyskusyjne wokół książki ks. prof. dra hab. St. Olejnika

W dniu 18 kwietnia 1980 r. odbyło się na Wydziale Teologicznym ATK symposium dyskusyjne wokół książki ks. prof. dra hab. St. Olejnika: *W odpowiedzi na dar i powołanie Boże*. W spotkaniu wzięli udział wykładowcy teologii moralnej KUL, ATK i seminariów duchownych. Dyskusje prowadzili: ks. doc. dr hab. St. Juros, dziekan Wydziału Teologicznego ATK, ks. prof. dr hab. E. Witek i ks. prof. dr hab. F. Greniuk z Lublina.

8. Sympozjum misjologiczne

W dniach 11—13 maja 1980 r. odbyło się tradycyjne doroczne sympozjum misjologiczne zorganizowane z inicjatywy Specjalizacji Misjologii Wydziału Teologicznego. Zgromadziło ono pracowników naukowych i studentów tej specjalizacji, a także osoby pragnące przygotować się do prac misyjno-polonijnych. Wzięły w nim również udział osoby zainteresowane dziełem misyjnym Kościoła. Przybyli też misjonarze i misjonarki przebywające w kraju i na urlopie.

Sympozjum w nawiązaniu do zbliżającego się Synodu Biskupów poświęconego problematyce odpowiedzialnego chrześcijańskiego życia rodzinnego, miało na celu ukazanie znaczenia rodziny katolickiej w krajach chrześcijańskich.

Po Mszy św., w czasie której homilię nt. posłannictwa misyjnego wygłosił ks. dr Władysław Kowalak SVD, ks. dr hab. F. Zapłata przedstawił referat wstępny o podstawach teologicznych rodziny katolickiej. Kolejnymi prelegentami byli: ks. dr Franciszek Kapuścik SMA — *Rodzina w Afryce Zachodniej*; ks. dr Antoni Kurek OMI — *Rodzina w Kamerunie*; dr Jerzy Kępiński — *Rodzina w Chinach*; ks. dr Henryk Gzella — *Rodzina w Indonezji*. O rodzinie w Togo mówił też bp Chrétien Bakpessi, ordynariusz Sokode, który bawił z wizytą w Polsce. O sytuacji rodziny na Wschodzie w Afryce mówili: s. Alfonsa, niepokolanka, misjonarka z Tanzanii, ks. Zenon Bazań SAC, misjonarz w Rwandzie, a o rodzinie chińskiej mówiły b. misjonarki w Chinach — s. Cecylia Gołębiowska, szarytka i s. Wanda Kicińska, franciszkanka misjonarka.

W dyskusji podkreślono m. in. pluralizm w Kościele, a równocześnie uwypuklono fundamentalne wyznaczniki rodziny chrześcijańskiej wzorowanej na biblijnym modelu rodziny.

IV. WYKŁADY POZA UCZELNIĄ

1. Wykłady otwarte w kościołach Warszawy

Przyjętym od lat zwyczajem w semestrze wiosennym Akademia Teologii Katolickiej w Warszawie, organizuje w stołecznych świątyniach wykłady otwarte dla ogółu wiernych. Tematyka tegorocznego cyklu wykładu to: *Człowiek u progu roku 2000*.

Pierwsza seria wykładów rozpoczęła się 12 maja 1980 r. w kościele parafialnym pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy przy ul. Nobla 16 na Saskiej Kępie.

Inauguracyjny wykład nt.: *Przewyciężyć śmierć* wygłosił ks. dr Ro-

man Forycki SAC, rektor Wyższego Seminarium Duchownego w Ołtarzewie i pracownik naukowy ATK.

Program kolejnych wykładów przedstawiał się następująco: 13.V. ks. doc. dr hab. Jan Łach — *Gdy ujawnia się gniew Boży* (Rz 1, 16—18); 14.V. ks. prof. dr hab. Stanisław Olejnik — *Kryzys moralny cywilizacji*; 15.V. ks. dr Jerzy Bajda — *Czy świat potrzebuje człowieka? (etyka wobec paradoksów postępu technicznego)*; 16.V. ks. dr Roman Forycki — *Życie teraźniejszością*; 17.V. ks. prof. dr hab. Tadeusz Ślipko, dziekan Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej ATK — *Zródła trudności współczesnego człowieka*.

Wykłady powtórzone były w kościele parafialnym pw. Wszystkich Świętych przy placu Grzybowskim w dniach od 19—24.V.1980 r.

2. Udział pracowników Wydziału w sympozjum patrologicznym w Białymstoku

W sympozjum patrologicznym, które odbyło się w Arcybiskupim Seminarium Duchownym w Białymstoku udział wzięli m. in. pracownicy naukowcy naszego Wydziału: ks. bp doc. dr hab. E. Ozorowski — otworzył obrady i przewodniczył sympozjum; dr S. Kalinkowski — przedstawił rozwój apologii patrystycznej w II—V wieku; ks. dr K. Obrycki — omówił List Ojca św. Jana Pawła II *Patres Ecclesiae* wydany z okazji 1600 rocznicy śmierci św. Bazylego; ks. dr W. Myszor — mówił na temat aktualności gnostycyzmu; ks. dr E. Stanuła — rozwinął temat czytania i rozumienia Starego Testamentu w oparciu o pisma św. Hilarego.

3. Udział pracowników Wydziału w seminarium doksztalcającym księży misjonarzy i rekolekcjonistów

W seminarium doksztalcającym w Gostyniu Wielkopolskim dla zakonników prowadzących misje i rekolekcje w naszym kraju, ks. doc. dr hab. J. Pryszmont wygłosił w styczniu 1980 r. dwa referaty: *Z problematyki grzechu dzisiaj* oraz *Metanoia czyli nawrócenie*. Ponadto ks. doc. J. Pryszmont wygłosił wykład 5 marca 1980 r. w Klubie Inteligencji Katolickiej w Warszawie na temat: *Pokuta w prawnostawiu*.

Ks. dr M. Czajkowski wygłosił w Gostyniu Wlkp. dwa wykłady na temat: *Pismo św. w przepowiadaniu współczesnym*. Ks. dr W. Wojdecki również wygłosił dwa wykłady w Gostyniu Wlkp. na temat: *Z historii języka kaznodziejskiego*, oraz drugi *Język współczesnego kaznodziejstwa*.